

*С.В. ГЛУЩЕНКО,
кандидат економічних наук, доцент,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
С.В. ІВАХНЕНКОВ,
доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»*

Методи прогнозування банкрутства в системі аналізу фінансово-економічних показників суб'єктів господарювання в Україні

Підприємницька діяльність завжди здійснюється під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників (позитивних і негативних), іноді за умов стабільності, а іноді за умов невизначеності ситуацій і мінливості економічного середовища. Відповідно, для суб'єктів господарювання в будь-якій країні завжди актуальним і важливим є питання підтримання власної фінансової стабільності та платоспроможності.

Питання аналізу та оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання в цілому, та методики оцінки імовірності стану неплатоспроможності і банкрутства, зокрема, у науковій літературі є об'єктом досліджень таких авторів, як: О.В. Андрєєва, О.Я. Базилінецька, І.О. Бланк, А.Є. Вакулєнко, В.О. Василенко, Н.М. Євдокімова, А.Б. Кондрашихін, Л.О. Лігонєнко, В.І. Міщенко, О.І. Олексюк, А.М. Поддєрьогін, П.П. Табурчак, О.О. Терєпенко, Г.О. Швиданєнко та ін. У їхніх працях висвітлені складові оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, системи та методи аналізу і прогнозування фінансового стану суб'єктів господарювання, механізми та особливості антикризового управління в різних галузях економіки тощо.

Разом з тим, теоретичні підходи щодо аналізу фінансово-економічних показників суб'єктів господарювання та методів прогнозування їх неплатоспроможності (банкрутства) з одного боку, можуть відрізнятись від практичних аспектів їх застосування, а з іншого боку – постійно розширюються і доповнюються. Це обумовлює актуальність та мету статті, яка полягає в узагальненні та характеристичні методів прогнозування імовірності банкрутства в системі аналізу фінансово-економічних показників суб'єктів господарювання в цілому та в українській практиці.

Прогнозування імовірності банкрутства являє собою систему аналізу спрямовану на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства, що можуть призвести до неплатоспроможності і банкрутства в майбутньому.

Існують різні підходи та класифікації щодо методик прогнозування банкрутства компанії.

Розглянемо запропоновані на рис.1 методики прогнозування банкрутства більш детально.

Найбільш типовим та широковживаним є поділ методик прогнозування банкрутства підприємства на кількісні та якісні методики.

Кількісні методики передбачають прогнозування імовірності банкрутства на основі застосування методу дискримінантного аналізу та дослідження фінансових показників значної кількості підприємств, певна кількість яких збанкрутіла, а решта – успішно функціонує за умов ринкового середовища. На рівні окремо взятого підприємства кількісні методи прогнозування імовірності банкрутства передбачають оцінку фінансового стану підприємства на основі використання типових економіко-математичних моделей та алгоритмів [1, с. 200-206, 270-272; 3, с. 160-219].

Якісні методики передбачають прогнозування імовірності банкрутства на основі проведення експертних оцінок, шляхом аналізу даних вже збанкрутілих компаній і порівнянні їх з відповідними даними досліджуваного підприємства.

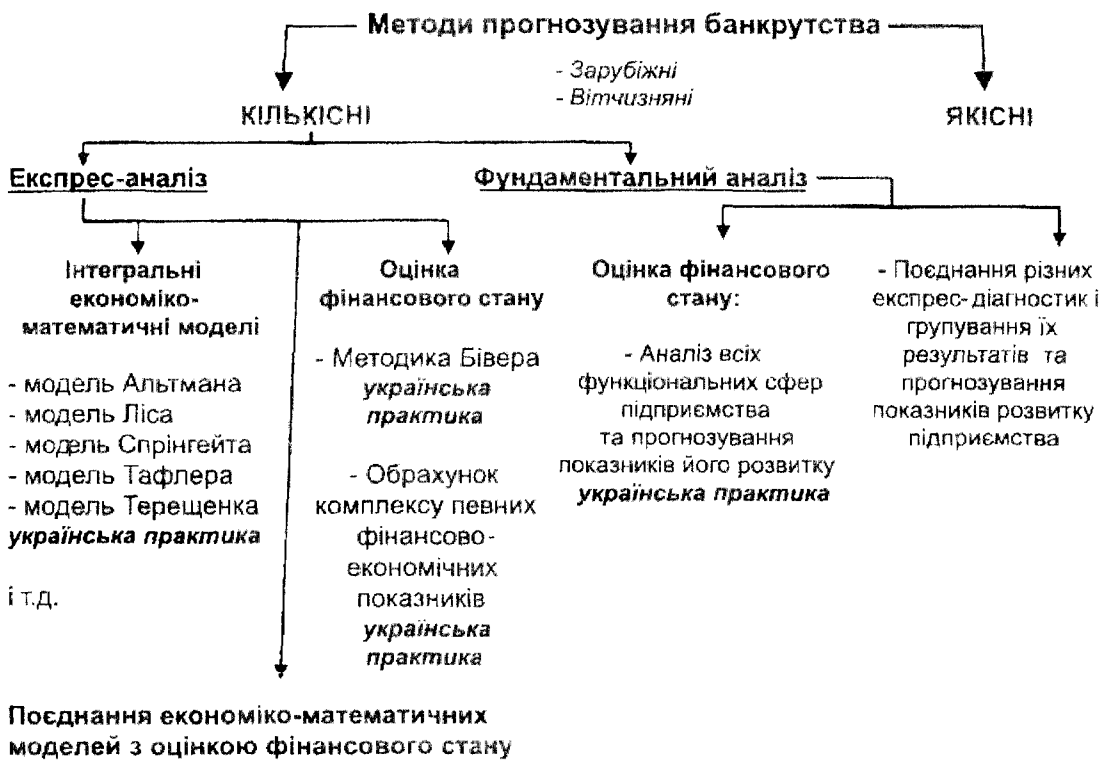

Рис.1 Методики прогнозування банкрутства
об'єктів господарювання¹

Якщо для досліджуваного підприємства характерна наявність таких характеристик, можна дати експертний висновок про несприятливі тенденції розвитку. При цьому треба відзначити, що розглядають не тільки фінансові показники, але й показники, що характеризують рівень менеджменту на підприємстві.

В свою чергу, кількісні методики прогнозування імовірності банкрутства можуть здійснюватись на основі застосування експрес-аналізу або на основі застосування фундаментального аналізу. [1, с. 200-206, 270-272; 3, с. 160-219].

Експрес-аналіз імовірності банкрутства являє собою систему регулярного оцінювання кризових параметрів фінансового стану підприємства, здійснюваного на основі даних фінансового обліку та за стандартним алгоритмом. Об'єктом експрес-аналізу є фінансово-економічні показники функціонування підприємства. Метою експрес-аналізу є виявлення ознак кризових ситуацій (загроза неплатоспроможності) розвитку підприємства та оцінка обсягів кризового стану.

Етапи експрес-аналізу це:

- визначення об'єктів спостереження для експрес-оцінки;
- формування системи індикаторів щодо загрози фінансової стабільності підприємства та меж їх коливання (об'ємні показники – абсолютні значення та структурні показники – відносні значення);
- аналіз окремих аспектів кризового фінансового розвитку з використанням стандартних методик (горизонтальний – трендовий, вертикальний – структурний, аналіз фінансових коефіцієнтів, – аналіз фінансових ризиків);
- попередня оцінка масштабів кризового фінансового стану підприємства (легкий / глибокий / катастрофічний) [3, с. 160-219].

Фундаментальний-аналіз імовірності банкрутства являє собою систему оцінювання всіх функціональних сфер і напрямів діяльності підприємства та прогнозування показників його розвитку. Об'єктом фундаментального аналізу є показники всіх функціональних сфер діяльності підприємства. Метою фунда-

¹ Складено авторами

ментального аналізу є детальна характеристика майнового та фінансового стану підприємства: результатів його діяльності в минулому та звітному періодах, а також розробка прогнозів розвитку компанії та надходження грошових потоків (оптимістичний, реальний і песимістичний) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників впливу. Фундаментальний аналіз конкретизує, доповнює і розширює окремі процедури експрес-аналізу. При цьому ступінь деталізації залежить від цілей та мети аналітика.

Етапи фундаментального аналізу це:

- а) визначення об'єктів спостереження для фундаментальної оцінки;
- б) аналіз кризових чинників внутрішнього середовища підприємства;
- в) аналіз кризових чинників зовнішнього середовища підприємства;
- г) прогнозування здатності підприємства до нейтралізації фінансової кризи;
- д) комплексна оцінка масштабів кризового фінансового розвитку підприємства [3, с. 160-219].

Кількісний експрес-аналіз прогнозування імовірності банкрутства передбачає застосування *інтегральних економіко-математичних моделей або оцінку фінансового стану підприємства* на основі певної групи фінансово-економічних показників.

Так, найбільш відомими у світовому вимірі економіко-математичними моделями, які використовують для прогнозування імовірності банкрутства із застосуванням методу мультиплікативного дискримінантного аналізу є моделі Альтмана (США), Ліса, Таффлера (Великобританія), Спрінгейта тощо.

Суть цих моделей полягає в тому, що дослідження фінансового стану підприємства здійснюється через використання методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників сукупності підприємств, що перебувають у кризовому стані, і побудови оптимальної дискримінантної функції (моделі), за допомогою якої можна з певним ступенем точності прогнозувати ймовірність банкрутства підприємства.

У процесі аналізу здійснюється вибір значимих фінансових показників, для кожного з яких визначається ваговий коефіцієнт дискримінантної функції, що визначають значення критерію Z, певного інтегрального показника, що характеризує фінансовий стан підприємства, за допомогою такого рівняння:

$$Z = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_nx_n \quad (1)$$

де Z – інтегральний показник фінансового стану підприємства;

$a_1 \dots a_n$ – параметри дискримінантної моделі, що визначають ступінь значимості відповідного фінансового коефіцієнта;

$x_1 \dots x_n$ – показники дискримінантної функції, фінансові коефіцієнти;

a_0 – вільний член дискримінантної функції, що формалізує значення.

Далі за допомогою розробленої шкали за значенням розрахованих дається якісна характеристика фінансової ситуації на підприємстві [4].

Модель Альтмана для прогнозування імовірності банкрутства має дві модифікації:

$$Z (1968 \text{ р.}) = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6 X_4 + 1,0X_5 \quad (2)$$

$$Z (1983 \text{ р.}) = 0,717X_1 + 0,842X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,998X_5 \quad (3)$$

X_1 – показник ліквідності, X_2 – показник прибутковості, X_3 – показник рентабельності, X_4 – показник фінансової стійкості (= ринкова вартість акцій / Σ боргових зобов'язань), X_5 – показник оборотності. Слід звернути увагу, що наявність показника X_4 обмежує діапазон використання моделі Альтмана, яка може бути адекватною виключно для компаній-акціонерних товариств акції яких котируються на фондових біржах.

Граничними значенням показника є: $Z < 1,8$ – імовірність банкрутства дуже висока; $1,8 < Z < 2,7$ – імовірність банкрутства висока; $Z > 3,0$ – імовірність банкрутства низька.

Модель Таффлера для прогнозування імовірності банкрутства має таку модифікацію:

$$Z (1977 \text{ р.}) = 0,53X_1 + 0,13X_2 - 0,18 X_3 - 0,16 X_4 \quad (4)$$

X_1 – показник прибутковості, X_2 – показник ліквідності; X_3 – показник фінансового ризику, X_4 – показник оборотності.

Граничними значенням показника є: $Z < 0,2$ – імовірність банкрутства дуже висока та $Z > 0,3$ – імовірність банкрутства низька.

Модель Спрінгейта для прогнозування імовірності банкрутства має таку модифікацію:

$$Z = 1,03X_1 - 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4 \quad (5)$$

X_1 – показник ліквідності, X_2 – показник рентабельності, X_3 – показник прибутковості, X_4 – показник оборотності.

Граничними значенням показника є: $Z < 0,862$ – імовірність банкрутства дуже висока.

Модель Ліса для прогнозування імовірності банкрутства має таку модифікацію:

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,01X_4 \quad (6)$$

X_1 – показник ліквідності, X_2 – показник рентабельності, X_3 – показник прибутковості, X_4 – показник фінансової стабільності.

Граничним значенням показника є: $Z < 0,37$ – імовірність банкрутства дуже висока [1, с. 200-206, 270-272; 2, с. 48-52].

Недоліками всіх чотирьох вищевказаних моделей (Альтмана, Таффлера, Спрінгейта, Ліса) є:

- зміняність різних показників у моделей, які враховують різнопланові чинники кризових явищ (управлінська криза, економічна криза та фінансова криза) наряду з тим, що об'єктом експрес-методик є насамперед фінансові показники та відповідно фінансові чинники провокування стану неплатоспроможності;

Так, зокрема, в моделі Альтмана змінна X_1 – це криза управління, змінні X_2, X_3, X_5 – економічна криза і лише змінна X_4 – це чинник фінансової кризи. В моделі Таффлера змінна X_2 – це криза управління, змінні X_1, X_4 – економічна криза і лише змінна X_3 – це чинник фінансової кризи. В моделі Спрінгейта X_1 – це криза управління, а змінні X_2, X_3, X_4 – економічна криза. В моделі Ліса змінна X_1 – це криза управління, змінні X_2, X_3 – економічна криза і лише змінна X_4 – фінансова криза [1, с. 200-206, 270-272; 2, с. 48-52].

Крім економіко-математичних моделей ще одним напрямом застосування кількісного експрес-аналізу є **оцінка фінансового стану підприємства** на основі певної групи фінансово-економічних показників.

Одним з напрямів проведення оцінки фінансового стану підприємства для прогнозування імовірності його банкрутства є застосування системи показників В. Бівера [4]. (Табл.1).

Крім застосування методик В.Бівера для прогнозування імовірності банкрутства на основі експрес-аналізу, суб'єктами економіки застосовують **обрахунок комплексу певних фінансово-економічних показників (коефіцієнтів)**. До них найчастіше відносять:

- а) показники оцінки майнового стану підприємства (коефіцієнт зносу основних засобів);
- б) показники прибутковості підприємства;

Система показників В.Бівера

Показники	Розрахунок показника	Нормативне значення показника		
		1	2	3
Коефіцієнт Бівера	Різниця чистого прибутку та суми амортизації поділена на суму довгострокової та короткострокової заборгованості	0,4-0,17	0-0,17	<0
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до суми активів, помножене на 100	6-8	0-6	<0
Фінансовий левередж	Відношення суми довгострокової та короткострокової заборгованості до валюти балансу	>10	5-10	<5
Коефіцієнт покриття	Відношення суми оборотних активів до суми короткострокової заборгованості	>3,2	2-3,2	<2

Примітки: 1 – Значення показників для підприємств з нормальним фінансовим станом

2 – Значення показників для підприємств, які можуть збанкрутувати за 5 років

3 – Значення показників для підприємств, які перебувають за 2 роки до банкрутства

- в) показники ліквідності (коефіцієнти ліквідності та ефективності грошового потоку);
- г) показники платоспроможності (коефіцієнти абсолютної і поточної платоспроможності);
- д) показники фінансової стійкості (коефіцієнти, що відображають структуру капіталу підприємства: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнти, що відображають склад фінансових зобов'язань підприємства за строками погашення) та ін.

У ході застосування кількісного експрес-аналізу імовірності банкрутства підприємства для отримання більш вірогідного результату може також відбуватись **поєднання результатів обрахунку за економіко-математичними моделями прогнозування банкрутства та результатів обрахунку певного набору фінансових показників.**

Крім кількісних методик прогнозування імовірності банкрутства підприємства застосовують також **якісні методики – методики експертних оцінок.** Результати прогнозування в цьому випадку повністю залежать від думки незалежних експертів.

Прикладом якісної методики прогнозування імовірності банкрутства підприємства є метод Дж.Аргенті або А-рахунок [4].

Суть такого методу полягає в тому, що процес діяльності підприємства розподіляється на три стадії: Недоліки, Помилки, Симптоми.

Накопичення недоліків провокує появу Помилки. Накопичення Помилки провокує появу певних негативних симптомів розвитку підприємства. А нако-

ничення симптомів призводить до загрози неплатоспроможності і в результаті банкрутства підприємства.

В методі Дж.Аргенті виділяють перелік типових Недоліків, Помилкок (що виникають унаслідок накопичених Недоліків) та Симптомів. Кожен Недолік має певний призначений бал залежно від рівня важливості і негативного впливу такого недоліку. У разі накопичення загальної суми балів до певного встановленого рівня (> 10) Недоліки провокують Помилки. Кожна Помилка у переліку так само має призначений бал залежно від рівня важливості і негативного впливу даної Помилки і у разі накопичення загальної суми балів до певного встановленого рівня (> 15) Помилки провокують Симптоми, а Симптоми можуть спровокувати неплатоспроможність підприємства.

Під час розрахунку А-рахунку конкретного підприємства ставиться або кількість балів згідно Аргенті, або 0, проміжні значення не допускаються. Кожному чиннику кожної стадії надають певну кількість балів і розраховують агрегований показник: А-рахунок.

Крім загальновизнаних на світовому рівні методик і моделей прогнозування імовірності банкрутства в кожній країні суб'єкти економіки можуть використовувати і власні національні методики, або йти шляхом комбінування світових методик та національних підходів. Такий підхід пояснюється тим, що власні методики більш адаптовані до реальності певної країни, а також можуть бути простіші у застосуванні.

Так відбувається і в Україні. Зокрема, в межах застосування кількісного методу прогнозування імовірності банкрутства суб'єктами економіки в **Україні проводиться фундаментальний-аналіз з оцінкою фінансового стану підприємства**. Основні показники та алгоритми реалізації такого фінансового аналізу встановлені державою і зафіксовані в Наказі Міністерства економіки України №14 від 19.01.2006 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства». [5]

Відповідно до норм вказаного Наказу Міністерства економіки України за результатами проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства відображають показники-характеристики за такими напрямками:

1. Загальна характеристика підприємства.
2. Оцінка підприємства з позиції неплатоспроможності:
оцінка фінансового стану підприємства; аналіз фінансових факторів, що призвели до неплатоспроможності, та визначення можливості санації підприємства; аналіз необоротних активів; аналіз оборотних активів; аналіз власних оборотних засобів; поглиблений аналіз дебіторської заборгованості (аналіз структури, тенденцій та аналітичних показників), аналіз кредиторської заборгованості; аналіз прибутковості підприємства; аналіз витрат на виробництво; аналіз використання трудових ресурсів; аналіз інвестицій та інновацій; аналіз об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення;
3. Оцінка резервів підвищення ефективності функціонування підприємства та відновлення його платоспроможності.
4. Аналіз виявлення ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства:
– визначення ознак фіктивного банкрутства; визначення ознак дій з доведення до банкрутства; визначення ознак дій з приховування банкрутства; визначення ознак втрати або відновлення платоспроможності.
5. Загальні висновки (зокрема про наявність ознак з дій приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства) та рекомендації щодо подальшого розвитку підприємства.

Також в Україні в межах застосування національних кількісних методик для прогнозування імовірності банкрутства (неплатоспроможності) підприємства,

крім використання *фундаментального аналізу з оцінкою фінансового стану підприємства*, діє методика *експрес-аналізу* із застосуванням національних економіко-математичних моделей. Зокрема, це дискримінантна модель О.О.Терещенка, яка враховує галузеву приналежність підприємства.

Модель Терещенка для прогнозування імовірності банкрутства має таку модифікацію:

$$Z = A_0 + A_1 \cdot X_1 + A_2 \cdot X_2 + \dots + A_{10} \cdot X_{10} \quad (7)$$

$A_0 \dots A_{10}$ – коефіцієнти дискримінантних моделей, які різняться залежно від виду галузі. $X_1 \dots X_{10}$ – фінансові показники діяльності підприємства.

X_1 – коефіцієнт поточної ліквідності, X_2 – коефіцієнт фінансової незалежності, X_3 – чистий дохід / Σ активи, X_4 – операційний грошовий потік / чистий дохід, X_5 – операційний та інвестиційний грошові потоки / Σ активи, X_6 – чистий дохід / позичковий капітал, X_7 – операційний грошовий потік / позичковий капітал, X_8 – валовий прибуток / чистий дохід, X_9 – чистий прибуток / власний капітал, X_{10} – коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Дискримінантні моделі Терещенка розроблені для галузей: сільського господарства (№1); харчової промисловості (№2); галузей обробної промисловості (текстильна, переробки деревини, хімічна тощо – №3); видобувної промисловості, металургії, машинобудування, виробництво електроенергії, газу, води (№4); будівництва (№5); оптової та роздрібною торгівлі (№6); транспорту (№7); інших видів діяльності (№8).

Відповідно для кожної галузі є визначені показники $A_0 \dots A_{10}$ – коефіцієнти дискримінантних моделей та граничні значення $Z_1 \dots Z_8$ [1, С. 200-206, 270-272; 4].

Слід звернути увагу, що незважаючи на велику кількість існуючих в теорії методик прогнозування імовірності банкрутства (неплатоспроможності) суб'єктів господарювання, в практичній своїй діяльності і в межах регулярної перевірки імовірності власної неплатоспроможності та виявлення потенційних ризиків чи загроз, суб'єкти економіки в Україні найчастіше застосовують **такий кількісний метод експрес-аналізу як оцінка фінансового стану компанії на базі самостійно обраних компанією і значущих для неї фінансових показників**.

Так, наприклад, прогнозування імовірності банкрутства в комерційних банках може здійснюватись у форматі експрес-розрахунку на основі застосування таких показників, як мультиплікатор капіталу (M_k), рівень капіталізації, співвідношення власних та залучених коштів [6].

Мультиплікатор капіталу характеризує залежність між значенням активів банку та рівнем власного капіталу. Тобто по суті цей показник демонструє скільки гривень активів припадає на 1 гривню власного капіталу, тим самим характеризуючи частину активних операцій, які банк може виконувати лише за рахунок власних коштів. Рівень ризику банкрутства банку в такому випадку зростає разом зі збільшенням показника мультиплікатора капіталу (M_k). M_k розраховують за формулою:

$$M_k = \frac{A}{BK} \quad (8)$$

A – балансові активи банку, BK – балансовий власний капітал банку.

Розглянемо динаміку показника M_k (середньогалузеве значення) для банківського сектора України в цілому (табл.2).

Чим вищим є значення показника M_k , тим вищим є ризик банкрутства банку. Як видно з таблиці 2, M_k мав тенденцію до зростання, а динаміка його зменшення спостерігається лише з 2008 року, що насамперед обумовлено загальними кризовими явищами у світі та в українській економіці, і внаслідок цього скорочення обсягів кредитної і депозитної активності комерційних банків. Виходячи з цього

Таблиця 2

**Динаміка середньогалузевого значення
показника Мк в банківській системі України
за 2005-2010 рр. [7] (млн грн)**

Рік	2005	2006	2007	2008	2009	31.01.10
Активи	196 954,0	316 966,3	561 133,0	892 546,0	836 395,8	828 946,3
Власний капітал	25 317,6	42 447,2	70 781,0	123 579,7	143 926,0	141 794,1
Мк	7,78	7,47	7,93	7,22	5,81	5,85

можна сказати, що ризик банкрутства в банківській системі знижується і ситуація стабілізується.

Розглянемо динаміку показника Мк на прикладі окремо взятого АТ «Райффайзен Банк Аваль» [6] (Таблиця 3).

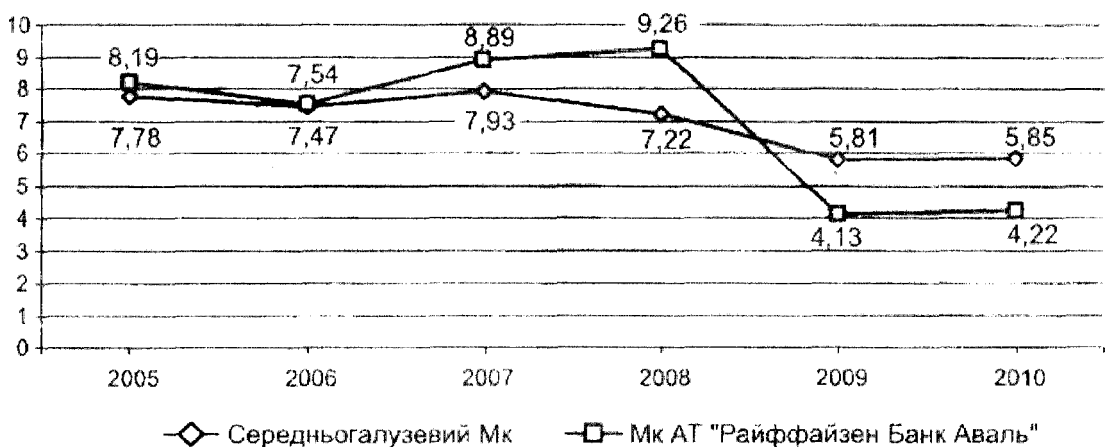
Таблиця 3

**Динаміка показника Мк в АТ «Райффайзен Банк Аваль»
за 2005-2010 рр. (млн грн)**

Рік	2005	2006	2007	2008	2009	31.01.10
Активи	10 376,10	18 649,60	28 609,90	48 324,48	57 196,89	58 484,78
Власний Капітал	1 266,97	2 473,23	3 216,63	5 219,05	13 844,28	13 853,74
Мк	8,19	7,54	8,89	9,26	4,13	4,22

Як бачимо з таблиці 3, до 2008 року включно АТ «Райффайзен Банк Аваль» теоретично мав високий ризик банкрутства.

А якщо порівняти середні значення Мк АТ «Райффайзен Банк Аваль» із середніми значеннями Мк в цілому по банківському сектору (Рис. 2), то очевидно, що до 2008 року АТ «Райффайзен Банк Аваль» мав набагато вищий ризик банкрутства ніж в середньому по банківській галузі.

**Рис. 2 Динаміка показника Мк для АТ «Райффайзен Банк Аваль»
та Мк середньогалузеве для банківського сектору за 2005-2010 рр. [6,7]**

Але при цьому АТ «Райффайзен Банк Аваль» не банкрутував. Глобальше того, за умов світової фінансової кризи протягом 2009 року банку вдалося значно знизити рівень мультиплікатора капіталу, шляхом перевищення темпів зростання власно-

го капіталу над темпами зростання активів, здебільшого за рахунок збільшення статутного капіталу банку (статутний капітал у 2007 р. – 1 486 млн грн, у 2008 р. – 3 062 млн грн, у 2009 р. – 10 003 млн грн).

Як бачимо, навіть на основі такого загального аналізу, можна зробити висновок, що високе значення Мк не завжди свідчить про підвищений ризик банкрутства банку. Воно також може опосередковано вказувати на гарну репутацію серед вкладників та інвесторів. Тобто використання в поточному функціонуванні суб'єктами господарювання експрес-діагностик із застосуванням максимально спрощених методик оцінки фінансового стану не завжди відображає реальні загрози, оскільки «загрозливі» показники можуть врівноважувати певні нефінансові чинники, а «незагрозливі» показники – можуть пояснюватись тим, що низьку частину чинників (зокрема нефінансового характеру) не було враховано.

Відповідно, такі неспівпадіння та неадекватні реальній ситуації кількісні висновки унеможлиблюють реальне прогнозування імовірності банкрутства на базі застосування спрощеного експрес-аналізу окремих фінансових показників чи коефіцієнтів.

Для України притаманна низька суперечностей та проблем у використанні методик прогнозування імовірності банкрутства підприємства.

1. Порушеність або неадекватність реальній ситуації точності та вірогідності використання кількісного експрес-аналізу імовірності банкрутства (економіко-математичні моделі) тому, що:

- ваги в Z-індексах та їх граничні значення відрізняються залежно від країни, від галузі застосування та з року в рік;
- підприємства, що зазнають труднощів, затримують публікацію своїх звітів, і, таким чином, конкретні дані можуть роками залишатися недоступними;
- опубліковані дані можуть бути «творчо опрацьованими», тому що підприємства прагнуть вигідно показати себе і здатні до фальсифікацій;
- певні співвідношення і показники, обрховані за даними діяльності компанії, можуть свідчити про неплатоспроможність в той час, як інші співвідношення і показники – навпаки, давати підстави про стабільність чи позитивну динаміку роботи підприємства;
- балансова та ринкова вартості окремих активів досліджуваного підприємства можуть не співпадати;
- моделі загального характеру не враховують галузевих особливостей конкретного підприємства конкретної галузі;
- моделі, розроблені на практиці однієї країни, можуть не бути вірогідними та адекватними реальній ситуації в практиці діяльності підприємств іншої країни [4].

2. Суб'єктивність якісних і кількісних методик, оскільки якісні методики – це по суті експертні оцінки, а у разі застосування кількісних методик (зокрема, оцінки фінансового стану досліджуваного суб'єкта господарювання) рішення щодо включення до списку тих чи інших показників, залежно від специфіки компанії приймають суб'єкти на власний розсуд.

3. Провокування вітчизняними суб'єктами господарювання ризиків банкрутства власної компанії через схильність до застосування спрощених методик прогнозування імовірності неплатоспроможності, тобто через відсутність вчасної, вірогідної та адекватної реальній ситуації системи оцінки фінансового стану.

Вказані суперечності мають і світовий характер прояву (тобто спостерігаються не тільки в українській практиці), і вітчизняне спрямування.

Список використаних джерел

1. Базилівська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч.посібник. / О.Я.Базилівська. – К.: ЦУЛ, 2009. – 328 с.
2. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібн. / К.: КНЕУ, 2000. – 412 с.
3. Бланк И.А. Антикризисное финансовое управление предприятием: Ника-Центр, Ольга, 2006 г. – 672 с.
4. Прохорова В.В., Крупчатников О.С. Прогнозування банкрутства як складова антикризового фінансового управління // Економічний простір. – 2009. – №23/2. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_23/2/krupchat.pdf.
5. Наказ МЕУ від 19.01.2006 №14 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак дебітоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» – Режим доступу: www.rada.gov.ua
6. Внутрішні положення та звіти дані АТ «Райффайзен Банк Аваль». – Режим доступу: www.aval.com.ua.
7. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – Режим доступу: www.aub.com.ua.

